

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

Gevestigd te 's Gravenhage

Kon. goedgekeurd 22. 2 1958.

ODV-GROEP HILVERSUM

Secretariaat: Heuvellaan 11, Hilversum, Tel. 02150-10481.

Een x in de kantlijn betekent de vraag
Een - " " " " " het antwoord.

Hilversum, 3 maart 1975.

Goeden avond, vrienden,

Aan het begin van de bijeenkomst moet ik U natuurlijk weer gaan vertellen, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Als de vaste klanten het nog niet gemerkt hadden, zijn ze dom, hoor, maar goed, ik moet het vertellen. En dat betekent dus, dat we van U verwachten, dat U zelf nadenkt. En dan het onderwerp. Daar zou je heel veel over na moeten denken. Het gaat namelijk over

HARD WERKEN EN NIETS DOEN.

Dat is een titel, waarvan ik vermoed, dat hij door een ambtenaar besteld is. Want, als U mij toestaat om enkele kleine punten eerst een beetje uiteen te zetten, wanneer we zeggen: "iets dóen", dan bedoelen we niet alleen maar bewegen of een gebaar maken, of iets, maar dan zeggen we: dat is het aanorengen van een verandering in de wereld buiten ons. Iedereen accoord daarmee? Ja? Goed. Dus wat je ook doet, het moet altijd in de wereld buiten je een verandering tengevolge hebben.

En wat is "hard werken"? Ja, de meeste mensen zijn daar nogal verdeeld over. Werkelijk hard werken is dus: voortdurend bezig zijn aan een taak - onverschillig, of je die jezelf hebt opgelegd of dat een ander dat heeft gedaan - en wel met het doel, die taak zo snel en zo doelmatig mogelijk te verwezenlijken. Dus: de planning van het werk om te zetten in het doel.

En daarmee zitten we dan meteen midden in het onderwerp. Want je kunt enorm hard werken en heel weinig doen. Kijk eens, wanneer U een formulier in 12voud invult, dan is dat een heel werk; en als U het vlug wilt doen, is het hard werken. Wanneer U nu kijkt, wat het in feite uithaalt, dan hebt U toch niets gedaan. En daar is de grote moeilijkheid, dacht ik. Er is vaak tussen concept en daadstelling een té grote weg. Dat is iets, - ja, Parkinson heeft het al gezegd, nietwaar: wanneer iemand begint met een registratie, dan is hij belangrijk, als er meer onder hem zijn, die meer registreren, dus registreert hij méér en trekt hij méér mensen aan, die óók belangrijk willen zijn, etc. etc.

Wanneer je goed wilt werken, dan zijn er twee dingen noodzakelijk: In de eerste plaats: de juiste voorbereiding. Die voorbereiding kan hard werk zijn, maar dat heeft in ieder geval tot resultaat, dat je weet, wat er dan gedaan moet worden. Je hebt dan alle handelingen, die noodzakelijk zijn, gepland, je hebt een overzicht over het mogelijke resultaat en je zult daarbij zo weinig mogelijk moeite verspillen.

Nu weet ik niet, of dat voor U interessant is, anders wil ik daar wel enige eenvoudige richtlijnen meteen bijgeven. Luister: Wanneer je begint met werken, dan is het belangrijkste niét, dat je onmiddellijk aan de arbeid gaat, maar dat je eerst met je hersens en daarna met je ogen werkt. Je hersens zeggen, wát er moet gebeuren, je ogen zeggen, hoe dit het béste kan gebeuren. En pas daarna komen je handen en die brengen tot uitvoering, wat je hebt overdacht. Een voorbeeld geven?

We geven de dames, in dit jaar van de vrouw, tóch de keuken. Mag het? Er zijn een hoop heren, die hebben er ook wat aan, sommigen kunnen ook aardig koken. Kijk eens, wanneer U nu begint met een bepaald recpt, dan moet U eerst kijken: wat zijn de ingrediënten. Kijk wáár ze zijn en breng ze op een plaats, waar ze gemakkelijk toegankelijk zijn. In de tweede plaats: kijk, wat U aan materieel nodig hebt.

Dus: uw potten, pannen, braadsleden, noem maar op. Zorg, dat ook dat alles bij de hand is. Zorg, dat Uw messen, snijborden, alles bij elkaar ligt. Dan denkt U na: wat moet éérst gebeuren en wat moet daaropvolgend gebeuren. En bij koken is het over het algemeen zo, datgene, wat het meeste tijd nodig heeft, staat aan het begin van het werk. En als U daar rekening mee houdt, dan zult U zien, dat u in betrekkelijk korte tijd alles af kunt werken.

In de tweede plaats, - dat hoort er ook bij - zorg, dat je ergens een spoelbak of een spoelruimte klaar hebt staan, zodat je alles, wat vuil is, daar onmiddellijk kunt deponeren. Je hebt namelijk altijd wel enige tijd over tussen de handelingen, die noodzakelijk zijn. Gebruik deze om zoveel mogelijk je instrumenten schoon te maken en meteen weer op te bergen. U nouwt een schone werkruimte, U hebt dus meer ruimte en U brengt in minder tijd eigenlijk meer tot stand. Dat is misschien voor de heren helemaal belangrijk, dit laatste: wanneer U in de keuken bent en U maakt alles, wat U gebruikt hebt, onmiddellijk schoon, zodra de arbeid van het koken daar enige tijd voor laat, dan zult U ongetwijfeld een prettiger gezicht zien bij Uw ega, wanneer ze terugkomt, daarnaast zult U minder werk hebben ná de maaltijd. Dat is ook belangrijk.

Hier heb je dus: doelmatigheid. Dan zien we bij werken heel vaak versnippering. Je kunt over het algemeen niet meerdere dingen naast elkaar en door elkaar goed en rationeel afhandelen. Wanneer het ook maar even mogelijk is, stel een volgorde van prioriteiten. Werk elk stuk afzonderlijk af. Je moet geconcentreerd kunnen werken en dat kun je het beste, wanneer je gedachtengang en je arbeidsgang zo weinig mogelijk onderbroken worden. Wanneer het niet mogelijk is, dit tot stand te brengen, probeer dan zoveel mogelijk bijkomende zaken voorlopig te delegeren, aan een ander, af te schuiven. En als U dus nu de schijn wilt wekken van hard werken en niets doen dan moet U dus alles delegeren, behalve één taak, die niet te veel vraagt, dan kunt U daar de hele dag mee bezig zijn en zo de anderen bewegen, hun werk goed te doen. Dit laatste is weer een ambtelijk recept, maar misschien hebt U er toch iets aan.

Dan is het erg belangrijk, als je werkelijk hard wilt werken, dat je zorgt, dat je niet te lang werkt. De mens is gemiddeld in staat tussen de 30 en 50 minuten in hoogste concentratie actief bezig te zijn. Daarna zal hij een rustperiode moeten hebben, die ongeveer een derde bedraagt van de tijd, dat hij actief is geweest. Wanneer U dus bezig bent met een zeer geconcentreerde arbeid, zorg altijd, dat U voldoende tijd daartussen neemt. Dan gaat het gemakkelijker.

Dat zijn zo van die dingen gewoon voor werken. Maar nu zult U zeggen: hoe zit het dan met nietsdoen? Nou, nietsdoen, dat lijkt heel erg gemakkelijk, maar het is het eigenlijk niet. Want werkelijk niets doen, dat wil zeggen, dat je eigenlijk niet reageert op wat de wereld doet met jón. En dat je dus alleen maar ondergaát wat anderen besluiten. Het moment, dat je zelf een besluit neemt en daar zelf op ageert, doe je al iets. Iemand, die ligt te luieren, maar er niet tegen kan, dat er een vlieg over zijn gezicht kruipt, die slaat daarnaar en dan heeft hij al iets gedaan. Wérkelijk nietsdoen is heel erg moeilijk, dat moet ik er bij zeggen.

Maar er zijn een heleboel mensen, die zeggen: ik heb niets te dóen. En dan bedoelen ze daarmee: ik heb geen bepaalde taak. Dat vind ik nu onzin. Kijk eens, wanneer je geen bepaalde taak hebt - en daar bedoelen ze in deze maatschappij meestal mee een goed lonend vervulde taak - dan doe je toch enorm veel. Nietsdoen, dat is eigenlijk meer een kwestie van verbroekeling van je capaciteiten dan dat het een kwestie is van daadloosheid. Iemand, die het daar niet mee eens is?

En nu zit U allemaal te kijken: moet dat nou de hele avond doorgaan?

Goed. Nu moet U eens luisteren. Wat is de voornaamste arbeid, die wij kunnen verrichten? De voornaamste arbeid, die wij kunnen verrichten is dié arbeid, welke onszelf tot een grotere harmonie brengt met onszelf en met onze omgeving. Ik moet dus kiezen voor dát werken, dát presteren, dat in overeenstemming is met mijn persoonlijkheid en anders niet. Dat wil zeggen, dat er heel veel dingen zijn, die ik zou kunnen doen, maar die ik niet doe, omdat het niet bij mij past.

Maar als ik begin te zoeken naar vrede met mezelf en met de wereld, dan kan ik ook niet volstaan met dan maar een bepaald ding doen gewoon, en voor de rest, ja, iedereen kan me de bout hachelen, etc. Dan is het werkelijk een kwestie van zoeken in jezelf. Dan zullen anderen zeggen: die mens doet niéts. Je gaat er gewoon bij zitten en je laat gewoon de wereld op je inwerken en je vraagt je af: wat betekent het? Je vertaalt de kleuren van de hemel, van de wei, van groen, dat je ziet, misschien de weerkaatsing van licht van dakpannen in de ruiten, je neemt het allemaal bij elkaar en je laat het in je werken.

En je maakt er een compact beeld van en je vraagt je af: hoe kan ik daar op reageren, wat is mijn antwoord hierop?. Je probeert jezelf te herkennen in de wereld rond je. Je probeert uit het geheel een besef te krijgen voor hetgeen er in je werkt, om dat tot uitcoering te brengen. En wat zeggen de mensen dan? "Moet je dat zien! Je doet niks!

En dat is dus zeer actief 'nietsdoen'. Dat is dus: hard werken en niets doen.

Want hard werken, dat betekent: jezelf zoeken. En dan wijk ik waarschijnlijk een klein beetje af van wat sommigen van U verwacht hebben. U krijgt namelijk strks nog een paar recepten, hoor, maakt U zich geen zorgen.

Maar het is toch wel heel erg belangrijk. Wat moeten we in de eerste plaats zien te vinden om te leven, om als mens of als geest bewust te kunnen bestaan? We moeten onze eigen persoonlijkheid vinden. Niet, wat een ander van ons heeft gemaakt, niet het jasje van 'zo-noort-het' en het corsetje van 'dat-mag-niet', al die dingen meer, hè. We moeten eerst voor onszelf weten: wat ben ik, wat voel ik, wat wil ik, wat kan ik.

En nu het wonderlijke: Wanneer een mens zichzelf zó vindt, bewust of onbewust, dan bereikt hij daarmee niet alleen maar een harmonie, gewoon met de wereld als geheel, maar je kunt dat overdragen op bepaalde facetten van die wereld. En dát is dan, wat de mensen 'werken' noemen. Dán hebben ze het over 'hard werken'.

Er zijn mensen, die hebben een ontzettende hekel eraan, om hun automotor bij te stellen. Er zijn bepaalde merken, waarvan je de ontsteking elk ogenblik moet bijstellen, heb ik me laten vertellen. Maar, wanneer je nu iemand hebt, die als het ware harmonisch is in zichzelf en die harmonie kan overdragen naar de wereld, dan is dat niet alleen meer kijken en doen, nee, dan ontstaat er een soort automatisme bijna. Je grijpt als het ware uit, je zegt: né, dát is niet in orde. En zo iemand is dan, zegt men, een 'genius' op zijn terrein. Die man is nelemaal geen genius, hij is alleen harmonisch. Hij probeert niet, om die motor te analyseren, , maar hij luistert, hij hoort aan het lopen van de motor precies: hier zit nog iets fout. Hij ziet als het ware het geheel en zegt: ja, maar dáár is nog een hoekje, daar is iets verkeerd, wat kan dat zijn? En op deze manier volbrengt hij in zeer korten tijd zijn werk veel beter. En wat meer is, zo iemand doet wérkelijk wat. Die doet niet alleen maar net alsof hij werkt, nee, die man speelt, die is zichzelf en gelijktijdig brengt hij een innerlijke harmonie zover naar buiten over, dat hij automatisch zijn beeld van harmonie in dat andere zelf helpt verwezenlijken. Dat is een krankzinnige situatie, ogenschijnlijk. Maar je móet weten, wie je bent. Je móet gewoon jezelf zien leven. Als je niet van een motor houdt, dan zul je nooit die motor goed kunnen behandelen. O, daar zijn genoeg verhalen over. Als er iemand is, die niet graag autorijdt en die zit in een auto, dan heeft die auto allehand kuren. Dan zegt men: ja, dat komt, omdat die man niet goed rijdt. Maar hij kan theoretisch perfect rijden en tóch wringt er altijd iets. Hij zal wat meer panne hebben, hij heeft wat meer moeilijkheden, het is, of zijn stuur een beetje moeilijker draait b.v. enz. Nou ja, tegenwoordig heb je servo-mechanisme, dus dan merk je daar niets meer van.

Ik heb dat nu op de auto betrokken. Wanneer ik nu probeer, om nog iets verder in te gaan op die harmonie, dan zeg ik: Er is een ogenblik, waarop ik één kan zijn met iets, wat ik doe. Op dat ogenblik gaat het automatisch. Laten we maar weer een voorbeeld nemen. 'n Schrijver, schrijfster. Zo'n schrijver kan dus op een ogenblik geboeid worden. Hij heeft een onderwerp en dan, bom, dan vliégt dat eruit. Hij kan zichzelf haast niet bijhouden. Dat ding schrijft zichzelf. Hij heeft wat hoofdlijnen gemaakt natuurlijk, maar die hoeft hij niet verder uit te spinnen, die spinnen zichzelf uit, die dialogen vliégen eruit en die stáán, En dán komt er een ogenblik, dat hij begint te worstelen, dan gáát het niet meer.

Wat is er dan eigenlijk aan de hand? Je kunt niet van die man zeggen, als hij zo zit te schrijven, dat hij hard werkt. Integendeel, hij ontlaadt zich, het is eigenlijk een vorm van actief nietsdoen. Het is gewoon: wat in je zit naar buiten brengen. Dat is geen bewuste actie meer, dat is een vorm van eenheid, van harmonie, met de wereld en met andere dingen. En dan ineens zit hij voor het blok. 't Gaat niet meer. En hij herleest en herleest en hij zit te denken en hij kijkt naar zijn opzetschema, en zegt: zou ik dit nu zus of zou ik dat nu zó, maar hij kan het niet meer vinden.

Hangt dat niet samen met de inspiratie?

Wat inspiratie is, dat vertel ik U nog wel. Maar een hoop inspiratie komt uit de mens zelf, onder ons gezegd en gezwegen. Nu ja, we nemen graag de eer ervoor, als het zover is, maar nodig is het niet altijd. Luister: wat gebeurt er?

Deze mens komt op een gegeven ogenblik zélf kritisch te staan tegenover hetgeen hij heeft voortgebracht. En dat gebeurt, vóór dat een afgerond geheel is geworden. Door de kritiek, die hij heeft, wijst hij, bewust of onbewust, alles af hij zit te aarzelen, hij kan niet meer zichzelf daarin terugvinden. En dan kan hij over de volgende vijf zinnen misschien vijf dagen werken, terwijl hij drie hoofdstukken in één dag heeft geschreven. Begrijpt U, wat ik bedoel?

En dat geldt eigenlijk overal. Wanneer U werkt, onverschillig waar, onverschillig aan wat, dan zijn er ogenblikken, dan gaat het vanzelf. Je zit met iemand te praten b.v. en je wéét, wat de ander gaat zeggen. Het is als het ware, of je van te voren al alles overziet: nou moet hij dát maar zeggen en dan kom ik met dát. En dat gebeurt. Er zijn verzekeringsmensen, agenten, noem maar op, die dat hebben. En dan kun je ook alles klaarmaken. Maar je moet redelijk blijven, je moet zo blijven dat je het zelf verantwoord kunt blijven vinden, natuurlijk, maar dan gáát het. En er komt ook een ogenblik, dat je zegt: ja, we zouden het wel willen, maar het is net, of je die ander in zijn gedachten eigenlijk niet eens kunt volgen. Je staat alleen, je staat tegen de leegte aan te praten. Op het ogenblik, dat dat gebeurt, dan werk je wel hard, maar je dóet niets. Weet U, waarom? Om de doodeenvoudige reden, dat U niet Uw gehele persoonlijkheid, innerlijk aanvaardt, beseft en harmonisch naar buiten projecteert. Je kunt misschien wel een ander iets aandoen, maar werkelijk iets doen, nee, daar is geen sprake van.

Het hele geestelijke leven en al wat er bij hoort - een mens vergist zich daar wel eens bij - dat is eigenlijk helemaal geen plechtige bedoening. Het is niet iets van: 'Nu gaan wij hooggeestelijk werk doen, wij mediteren, wij doen dit, wij doen dat en nu gaan we eindelijk, nu we dat theoretisch hebben afgemaakt, dan zeggen we: Amen - sommigen zeggen Halleluja - en dan is dat afgehandeld. Dat kán niet. Hard werken en niets doen, dat wil zeggen: een gespletendheid in jezelf hebben, een niet bewust geheel deel zijn van iets. Niet devolledige aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid automatisch accepteren voor hetgeen je doet.

Ik maakte in het begin een mopje: ik zei: ja, dat vind ik een onderwerp voor een ambtenaar om te stellen. Maar er zit ergens iets in, weet U dat? Want, weet U, een ambtenaar is over het algemeen iemand, die wil volgens de voorschriften werken en hij wil bovendien geen aansprakelijkheid aanvaarden voor iets, waar ook maar enige twijfel over kan zijn. En daarom schuift hij het door aan een ander. Die man werkt wel hard, maar hij bereikt niets, hij volbrengt niets. En er zijn ook van die mensen, - je vindt ze ~~xxx~~ in de zakenwereld, - maar op bepaalde ambtelijke bureaux kun je ze ook wel aantreffen - die zeggen: och, wat kan het mij schelen, ik vóel, dit is goed en ik néém die beslissing en ik zal ze later wel verdedigen, als het nodig is. En dát zijn mensen, die dóen veel. Maar als je nu kijkt, hoe die werken, dan werken ze veel minder hard dan deze beruchte ruiter op de ambtsschimmel.

Ik heb vroeger altijd gedacht, dat de ambtsschimmel zo iets was als het paard van Sinterklaas. Daarna heb ik gedacht, dat het een kwaal was, zoals die schimmels, die je wel aan de voet kunt krijgen. En uiteindelijk heb ik ontdekt, het is een verkeerd principe, waar menigeen zich hoog te paard op zet, om dan met minachting van ieder en alles zich alleen vast te houden aan dit paard, zonder de weg daarvan zelfs te kunnen bepalen. Dat is de ambtsschimmel. Nu weet U weér wat.

Maar, wanneer ik niets doe, dan kan ik zeer actief zijn. We zitten nu hier, hè, U zit te luisteren en te kijken, wat er van terecht kan komen. Doe dat nu eens even niet. Doe nu eens werkelijk lekker helemaal niets. Draai nog eens een keer op die stoel, desnoods, dat je lekker zit. Ga nu eens heel rustig zitten. Doe werkelijk niets, ademen mag natuurlijk. Helemaal relaxen. Nu doen we dus niets. Maar we doen toch wel iets. Moet U eens opletten. 't Is niets byzonders, gewoon relaxen. 't Kan altijd. Probeer nu eens, of U die spanning voelt, die zich opbouwt. Laat het gewoon even over je heen komen, zo. Heel typisch, merkt U dat? Zwaar, maar 't is niet onaangenaam. We zitten nu toch even lekker niets te doen, laten we nu eens even heel hard werken. Gewoon, terwijl we heel rustig hier recht blijven zitten. Is er nu iets of iemand, die U op dit ogenblik graag ergens mee zou willen helpen? Denk maar even na, misschien weet U iets. Als U niets weet, hoeft U helemaal niets te doen, ben je een gelukkig mens. Misschien hebt U een idee. Nou, relax. Helemaal niets aan de hand, zitten gewoon, laat het maar over je komen. En denk nu alleen maar aan wat je die ander gunt. Alleen maar denken. Niet inspannen, niet geforceerd denken, gewoon maar heel rustig denken. Denken, wat je nu op dit moment zou willen. Nu zijn we eventjes stil.

En nu stop. Denk er nog even aan. Nu doen we werkelijk iets, weet U dat? Nu geven we dit veld van kracht, wat er is - het is er altijd, maar we zijn er nu een beetje bewuster van - dat geven we weg aan iemand, die het nodig heeft. Niet iets voor jezelf, want dat lukt nooit. Gewoon: help een ander! Denk er even aan. Niet inspannen. Rustig.

Zo, en nu breken we de zaak af. Hebt U nu iets gedaan? U hebt niet hard gewerkt in ieder geval. Je hebt eigenlijk niets gedaan in menselijke zin. En tóch hebt U een kracht uitgestuurd. Denk daar eens even over na.

Iemand heeft gedacht aan iemand, die een beetje ziek was, een ander dacht aan iemand, die het nogal op de zenuwen had. Ik heb ze niet allemaal kunnen volgen interesseert me trouwens ook helemaal niet. Hier is iets aan het veranderen. U hebt die kracht gegeven. Die kracht verandert niet. Toch hebt U niets gedaan. U hebt ook niet hard gewerkt. U bent alleen ontspannen geweest en hebt het eventjes over U laten komen. Toen hebt U gezegd: ik heb één heel klein doel en dat doel moet nu op dit moment een beetje meer waard worden. Geen hard werken.

Hard werken? Lieve mensen, zo hard werken tegen eigen wil en inzicht in dat is eigenlijk het werk van dwazen. O, Uw wereld is een wereld van dwazen. Mensen die hard werken aan iets, dat ze nooit nodig zullen hebben. Amsterdam b.v. Fantastisch nietwaar. Die mensen werken zich de beroerte om een metro wel of niet te bouwen en uiteindelijk gebeurt er niets. O, die metro komt er wel, maak je geen zorgen. En uiteindelijk, ja, dan hebben ze óók een ondergrondse. Laat ze. Maar wat hebben ze nu eigenlijk gedaan. Ze hebben erg hard gewerkt, maar hebben ze iets bereikt voor de problemen, die ze op wilden lossen? Neen. Waarom niet? Omdat ze niet begrepen hebben, dat hun problemen niet liggen in een technische oplossing, maar in negen van de tien gevallen in metaliteit, in de sfeer, die je schept.

Hier in Hilversum zijn ze ook druk bezig om allehand verbeteringen, veranderingen te maken. Veiliger, sneller doorvloeiing van het verkeer. Nou, lieve mensen, vergeet het nu maar, want dat ligt niet aan die wégen. Het ligt aan de mensen, die zich op die wegen bewegen. En zolang die mensen zich op de wegen bewegen zoals ze zich plegen te bewegen, komt er geen beweging in de problemen. Onthoudt dat nu ook maar. Wat je nodig hebt, is gewoon eerst de essentie. Wanneer we die niet hebben, dan kunnen we niet verder.

Wanneer ik te maken heb met een probleem, dat rekenkundig is, dan kan ik het moeizaam uitrekenen, of ik kan het met een machine doen. Maar ik kan ook nog iets anders doen. Ik kan het probleem concipieeren, d.w.z. gewoon het in mezelf laten verwerken. Er zijn bepaalde mensen, die zijn daar werkelijk geniaal in. Van die rekenwonders, weet U wel. Dat zijn mensen, die spuiten gewoon de uitkomsten op en ze zouden het werkelijk op kunnen nemen tegen een electronische machine. Hoe komt dat nu eigenlijk? Gewoon, die mensen willen niet hard werken, ze willen alleen een uitkomst hebben. En ze concentreren zich dus op de uitkomst en krijgen die uitkomst, zonder dat ze alle bewerkingen, die daar tussen liggen, zich bewust hebben doen voltrekken. Een groot gedeelte ervan is eigenlijk onbewust en dan zeggen ze: ik gebruik er trucjes bij. Die trucjes zijn hun eigen houvast aan de redelijkheid, terwijl ze het zonder die trucjes soms ook zouden kunnen doen.

U hebt in uw hersenen veel meer, dan U zich realiseert. Laat ik maar weer een voorbeeld nemen: studenten. En dan heb ik het dus over studenten, die studeren, hè. Je hebt ook studenten, die ageren, maar ja, dat zijn eigenlijk meer agenten dan studenten, als je het mij vraagt, dissidente agenten. Maar, wanneer zo iemand studeert, dan absorbeert hij. Probeer nu eens zoiets met alle geweld in je kop te stampen, wat heb je daar niet een ontzettende tijd voor nodig, hè? Om dat helemaal letterperfect er in te poten. De oude methode dus, weet u wel? Je zet dus iemand een trechter op de hersens en je perst daar vreemde woorden in, totdat ze zijn oren en zijn mond uitlopen. Als ze nu goed z'n mond uitkomen, dan is het goed, dan krijgt hij dadelijk de volgende portie. Dat is onzin. Wanneer je leert associëren dan heb je het vanzélf. En dat associëren is helemaal niet moeilijk, maar dan moet je er wel interesse voor hebben. Wanneer je een probleem doorleest en je begrijpt het, je laat het in jezelf dus als het ware zichzelf nog eens omschrijven, dan heb je niet letterlijk geleerd, wat er staat, maar ik garandeer U, dat u elk probleem dat berust op hetgeen in de inhoud gesteld werd, kunt oplossen.

Het is gewoon een kwestie van ontspannen zijn, nietsdoen, om hard te kunnen werken. Ach, dan krijgen ze in deze wereld een beroerte, zeg, als je dát zegt.

Maar ik geef U nu een paar recepten, dat heb ik trouwens beloofd. Heel eenvoudige receptjes. In de eerste plaats: ik behoef me nergens mee te maken. Tenzij ik dat zelf prettig vind. Maar ik moet wel alles wat ik doe, - of het een kwestie is van weergeven of opnemen van waarden, - doen met uitsluiting van ál het andere. Concentratie is niet een moeizaam terzijde drukken van het andere, het is het opgaan in hetgeen, waarmee je bezig bent. Dat is de eerste tip, die ik U geef. Nief 'zitten concentreren', maar gewoon zó naar iets kijken, dat je zegt: het boeit me, het heeft me iets te vertellen. Ga er in rommelen, zoals een kind op zolder in een oude doos: misschien zit er wel een schat in! Als je de zaak zó benadert, dan kun je enorm veel feiten opnemen, waarvan je de essentie kunt weergeven, en, wat meer is, waarvan je de essentie begrepen hebt.

Wanneer U iets moet doen - ik heb het U al gezegd - probeer het eens een klein beetje te doen systematisch, wanneer het om daden gaat, die volgens een vast stoffelijk programma verlopen. Is dat laatste niet het geval, of meent U, dat die programmering te omslachtig is, gebruik dan - onze vriend noemt het inspiratie - gebruik dan weer datgene, wat in je is. Om u een voorbeeld te geven: iemand, die van koken houdt, behoeft heus geen recept te hebben, hoeveel kruidenrijen hij in een bepaald gerecht moet doen. Die weet als vanzelf, hoe hij een boeketje maakt, die vóelt gewoon: dit heeft zóveel zout, zóveel peper nodig en dit tikje majoraan kan er nog bij en een paar korrels suiker. Die vóelt het. En dan zeggen ze: die man is een geniaal kok! Nee. dat is hij eigenlijk niet. Het is alleen iemand, die in zijn koken gewoon zijn eigen interesse zó sterk heeft liggen, dat alles, wat hij opneemt, hij ruikt het, hij ziet het. Maar dat zijn van die hele kleine gradaties, die kun je in het bewustzijn niet eens vastleggen en verwerken, maar hij ziet het, hij hóort het misschien zelfs, en op grond dáárvan reageert hij.

Nu zegt U, dat is inspiratie. Dan zeg ik: onder inspiratie verstaan wij in de geest ook nog, wanneer de geest bewust meewerkt. Maar die geest kan alleen maar weer bewust meewerken, wanneer iemand zelf daadloos is. Om iemand góed te inspireren, heb je iemand nodig, die niet weet, waar hij naar toe wil. Weet U dat? En dan ook nog iemand, die wanhopig zoekt, waar je dan toch naartoe zoudt kunnen gaan, naar iemand die zit en zegt: ik wéét het niet meer. Die kun je bereiken. Maar dat is geen kwestie meer van 'nietsdoen en hard werken' als U begrijpt, wat ik bedoel.

Dan heb ik nóg een tip voor U; dat is een heel eenvoudige.: Begin nooit, je afte vragen, wat morgen moet gebeuren of wat gisteren anders had moeten zijn. Begin elke taak en begin elke meditatie, elk zoeken naar innerlijke rust, op basis van hetgeen, dat ernú is. Het verleden kun je niet veranderen, de toekomst kun je niet bepalen helemaal, al kun je er delen van beseffen. Maar het heden kun je wéten en op basis van het heden kun je een harmonie opbouwen.

En oh ja, dit is een tip voor ambtenaren. Ja, U zult denken: je hebt wat tegen ambtenaren. Helemaal niet. Zijn er ambtenaren in de zaal? Ik weet het niet, maar het is een tip, die toch iedereen, die met dergelijke zaken te doen heeft, aangaat. Zelfs als je een belastingbiljet moet invullen, heb je er al iets aan. Dat is namelijk dit: Probeer nooit een geheel te overzien, maar laat het zich gegeven na gegeven in je opbouwen. Ga dus niet met je zelf redeneren, dat je het zus of zo zoudt kunnen doen. Als het om een belastingbiljet gaat, doe het maar eens op een kladje, vul het gewoon maar eens in, zoals je denkt, dat het goed is. Dan kun je het later altijd nalopen. Wanneer je op die manier te werk gaat, dan blijkt opeens, dat je veel juister en veel sneller werkt. Het is namelijk zo, dat naarmate je minder dóet, moet je harder werken. Naarmate je je hele persoonlijkheid meer inschakelt bij hetgeen er moet gebeuren, werk je minder hard, maar je hebt wel meer resultaat.

Nu, dat is zover. Eerst eens kijken, of er commentaar of opmerkingen of vragen zijn.

x Ja, ik had nog een paar opmerkingen. Ik denk dan speciaal aan een kunstenaar, componist, die duizenden malen een klein stukje moet schrijven, zoals hij het hebben wil, bij wijze van spreken, en het dan ten slotte moet voorspelen, dan lijkt het ook werkelijk, alsof hij, alsof er niets gebeurt, alsof het vanzelf gaat. Dat is weer een andere kant, toch?

- Dat is een kant, waarbij vaardigheid een rol speelt. Kijk eens, je kunt de mooiste muziek innerlijk componeren, maar als je geen piano kunt spelen, dan zul je ze niet op de piano voort kunnen brengen, dat is duidelijk, hè? Maar, wanneer we het hier b.v. hebben over compositie, wat is het dan eigenlijk? Wanneer een werkelijk gedreven kunstenaar componeert, dan begint hij eigenlijk met wat je een

flauw begrip van wat je een 'leitmotiv' zoudt kunnen noemen. En dan gaat hij zeggen: Ja, hoe moet dat verder? En dan probeert hij, van die eerste paar tonen uit verder te gaan. Maar waarom keurt hij nu bepaalde dingen af, terwijl ze goed klinken, en keurt hij andere goed? Het zijn niet allemaal kleine stukjes, het is wel degelijk een scheppende continuïteit.

x Ja, maar nu hebt U het eigenlijk over de schepping. Ik bedoel eigenlijk meer een herscheppende kunstenaar.

- Een herscheppend kunstenaar is iemand, die zich eerst de taal eigen moet maken, voordat hij er in kan spreken. Dat wil dus zeggen, een herscheppend kunstenaar moet eerst in staat zijn, - als het muziek is b.v. - om ook alle tonen foutloos te reproduceren.

x Ja natuurlijk.

- Maar wanneer hij dat geleerd heeft, dan is hij eigenlijk nog nergens. Dan komt de kwestie van het voelen van de betekenis. En omdat hij die vaardigheid zich eigen heeft gemaakt, dan kunt U zeggen: dat is hard werken. Maar het is eigenlijk geen hard werken, wanneer hij er in opgaat. Dat vraagt hem dan nog niet eens zo ontzettend veel tijd. Gewoon beheersing van het instrument is geaccepteerd, hè, van te voren, die bestaat. Maar wat gebeurt er nu? Nu ga je dus uit van datgene, wat in die noten staat en nu ga je daarin proberen te vinden de harmonie, die voor jou daarin uitgedrukt kan worden. Als dat niet gebeurt, dan kun je wel toon na toon heel goed weergeven, maar dan moet u maar eens op een orkest letten.

Er zijn orkesten, waarop de leden nu eenmaal muziek moeten spelen, die hen persoonlijk helemaal niets zegt. Ze brengen elke toon voort, maar het is, of elke toon ergens een stukje walging uitbraakt ook. Hoe komt dat? Je zegt: ja, het geheel klinkt toch goed, maar ergens mankeert er iets aan. En neem nu ditzelfde orkest met mensen, die in dié muziek geïnteresseerd zijn. Plotseling wordt dat hele toonbeeld niet alleen doorzichtig, maar het wordt geladen. Het is meer dan alleen maar een reeks klanken geworden, een melodische of a-melodische vertelling zeg maar. Neen, het is een hele reeks van emoties en gevoelens en onwillekeurig valt er een nadruk méér en een nadruk minder. Het klinkt krankzinnig, maar als je een gewoon orkest hebt, met 12 eerste en 8 tweede violen - die zitten allemaal te zagen, maar dat ding gaat nooit door -.

Maar nu moet U goed luisteren. Ze hebben dat gerepeteerd. Ze hebben dus precies die timing geleerd, de dirigent heeft gezegd - tik-tik-tik-: "Heren, dames, zóó moet dat, zóóó: ta-ta-ta-taaen! Nu gaan we nog eens, vanaf maat 36". Ze hebben die stukjes bij elkaar gedaan. En nu komt die avond, waarop gespeeld wordt - en dat is ook niet elke avond hetzelfde - en het begint allemaal mooi geschoold, zoals de dirigent het heeft 'ingestudeerd'. En nu moet je opletten! Het is net of die violen plotseling ineens een streek méér hebben, het is net, of het meisjes van het Tillerballet geworden zijn, die violen. Er is een timing, er is een precisie, de streek lijkt opeens overal even vast te zijn. Er zitten een paar zwakke broeders bij, maar hún streek is beter geworden, de toon is voller geworden. Het zingt!

En dan moet je op de dirigent letten. Die dirigent moet mee gaan, zou je zeggen. Nee. Hij hoort het en automatisch zie je in zijn hele aanduiding, dat hij dat aanpast. Hij verandert eigenlijk de oorspronkelijke opzet een neel klein beetje maar goed bestudeert kan men dat horen. En ineens staat het stuk 'los'. Dat is niet meer het orkest, dat is een betovering, die uit het orkest opwasemt, die de hele zaal doortrekt, die de mensen als het ware meesleurt in een soort verrukking. En de volgende dag spelen ze weer. En het is er niet. En het is aardig, het is mooi, de mensen klappen, want het is technisch goed. Maar er ontbreekt iets aan. Omdat de herscheppende kunstenaar iets méér nodig heeft, zelfs, wanneer hij in een orkest zit, waar alles dus getimed is en precies op samenwerking moet zijn ingericht. Omdat hij de muziek moet leven. Hij moet niet daar zitten en noten spelen, hij moet als het ware zijn instrument geworden zijn.

En als je daar zit en dat hoort, dan denk je soms: hoe kan het? Daar pruttelt ergens een fagot plotseling als een oude basbariton, die niet helemaal goed uit de voeten komt (imiteert dat) en daar zit een viool tjip-tjip-tjip-tjip- tjip en die maken van dat hele geval eigenlijk een soort declaratie van een stukje menselijk leven. En denk nu niet, dat dat niet mogelijk is. Ik heb het weleens een keer gezien, al is het dan lang geleden. 't Was niet zo'n groot orkest, dat wil ik erbij zeggen. Maar ik heb het gezien.

En, neem een solist. Een solist heeft zijn manieren, dat hoort er bij. Het optreden, zoiets van: Hier ben ik. Dat hoort erbij, dat moet je nu eenmaal hebben. Maar op een gegeven ogenblik gaat een solist wel spelen, wat hij geoefend heeft, maar ergens treft hem iets en ook daar zien wij een accentverschuiving. En dan ineens is het ook, of die solist helemaal eigenlijk er zelf niet meer is, of hij bezeten wordt door iets anders, of iets van binnen uit door die noten, door dat instrument, door die tonen heen klinkt. En dan zeggen de mensen: Mijn god, wat mooi. En het orkest wordt meegesleurd. Een werkelijk goede solist kan een tweederangs orkest beter laten spelen dan het Concertgebouworkest. Wanneer ze maar gegrepen worden en bezeten worden.

Nu zegt U: ja, maar daar zit een hoop werk bij! En dan zeg ik: ja, dat is waar, omdat de voorbereidingen ook werk zijn. Maar daar stel ik dan toch tegenover: wanneer je de optimale prestatie levert, is het geen werken meer. Dan is het een soort verrukking, waarin je eigenlijk zelf ook niets meer doet. Nu ja, je zult nog een blad omslaan, omdat dat er nu eenmaal bij hoort, maar eigenlijk zingt het allemaal door, je hebt het niet eens meer nodig. Je hoeft geen maten meer uit te tellen, wanneer nu precies die bekkenslag en wanneer nu die pauze moet klinken, want de muziek éist het gewoon, de muziek trekt je, en dan is het 'Tjeng' en 'Bam'.

Ja, ik zit er nu een helehoel over te praten, ik weet niet of U het kent. Misschien dat het de meesten niet interesseert. Maar het is het wonderlijke, van hard werk, dat geen werk meer is en dat juist daardoor een daad wordt. Omdat het innerlijk meezingt, omdat de mens in zijn geheel spreekt in datgene, wat hij tot stand brengt. En het wonderlijke is, dat je daarmee iets verandert in de wereld.

Dan zult U zeggen: ja maar, met een beetje muziek kun je dan ook wat veranderen in de wereld. Wanneer ~~we~~ werkelijk - en er zijn er geweest, die dat fantastisch konden - zo'n kunstenaar, soms een kunstenaar, die technisch niet een perfect is, maar die gegrepen wordt, dat beleefd, dan heeft hij een sfeer, hij heeft in de mensen iets veranderd, die mensen gaan anders naar buiten, dan ze naar binnen zijn gekomen. En daarmee heeft hij veel meer beïnvloed, dan een musicus ooit zal weten. En dat is bij ons allemaal zo.

Weet U, het is gemakkelijk om te zeggen: ja, werken, hard werken en nietsdoen, geef mij het nietsdoen maar. Maar nietsdoen is moeilijk. Tenzij het nietsdoen voortkomt uit een ontzettend hard werken aan jezelf, aan een bewustworden van jezelf, aan een beleven van datgene, wat je werkelijk bent. Een mens is deel van een totaliteit en daar kan hij niet los van komen. Een mens kan niet alléén en los staan. Niet van de mensheid, niet van de kosmos. Elke ster, die daar blinkt, speelt in U een rol. Maar U speelt ook een rol in elke ster, hoe onbelangrijk U verder bent.

Op het ogenblik, dat U begint te resoneren met het geheel, dat rond U bestaat, bewust, maar geheel met Uw emoties, met al wat U bent, deel wordt ervan, dan is er niet meer te zeggen, wát klein is en onbelangrijk of wat groots is. Dan zie je soms, dat de kleinste, onbenulligste mensjes opeens een wereld kunnen veranderen. Dan zie je ineens, dat heldenmoed en daadkracht voorkomen uit iemand, die je altijd hebt gezien als een oude lammeling. Dan zie je opeens overal de verandering opstaan.

We leven in een geheel, lieve vrienden. En in dat geheel hoeven we niet hard te werken, zo gek als het moge klinken. Hard werken, dat doen we alleen, wanneer we tégen onze eigen lust, tegen ons wezen, tegen onze mogelijkheden in met alle geweld iets willen doen. Dan werken we ons kapot. En we komen nergens.

Maar wanneer we eerst in onszelf zoeken: wat is harmonisch, wat is mijn resonantie met de wereld, met de taken, die ik aanneem, hoe kan ik mijzelve terugvinden in hetgeen ik misschien móet doen, dan werken we niet hard. Omdat het werk dan een soort uitstraling van je wordt. En de resultaten ervan, of het nu schrijven is of dat het muziek is, of handenwerke is, spitten in je tuin desnoods, dat je rug er pijn van doet, ergens een vreugde is, het is geen hard werken meer. Het is een vervulling van jezelf.

En als je zegt: ik doe niets, dan doe je toch altijd wat. De meeste mensen geloven dat niet. Nu moet U maar eens goed opletten. U steekt de straat over, zo heel gewoon. Daar komt een auto met 80 km. per uur aan; U doet niets, U kijkt zo. Moet U eens kijken, wat er gebeurt, omdat U niets deed. De gekste dingen. Voor je het weet, zit die ander met zijn auto in het kippenhok en dat is toch niet als garage gebouwd, hè? Voor U het weet, heeft hij U aan een kleine luchtreis geholpen. En dat het niet een goedkope luchtreis is, merk je meestal pas, als je neerkomt. En zo ga je door. Nee, werkelijk, nietsdoen in de zin van niet-actief-zijn, daar geloof ik nu niet helemaal in.

Je moet wel degelijk iets waarmaken van jezelf. Wat betekent, dat je iets doet ten aanzien van de wereld. Een wisselwerking tussen de wereld en jezelf. Maar er zijn een heleboel mensen, die zeggen, dat ze niets doen, terwijl ze veel meer doen in de wereld dan vroeger. O, dan moet je weer een voorbeeld geven. Zo'n onderwerp hangt van voorbeelden aan elkaar. Weet U waarom? Ja, niet omdat ik de tijd anders niet vol krijg, dat gaat gemakkelijk genoeg. Maar om de doodeenvoudige reden, dat ik niet weet, hoe ik het U anders moet uitleggen. Moet U eens luisteren.

Ik heb iemand gekend - ja, hij zit nu aan onze kant, dus ik mag lekker over hem roddelen, er kan hem toch niets meer deren- die werkte de hele dag, hard. Dat betekende in mijn tijd, dat je 12 tot 14 uur per dag werkte. Hij was voortdurend druk bezig. Maar op een gegeven ogenblik, - hij was toen zo'n 55 jaar- zei zijn zoon: Vader, nu neem ik de zaak over, gaat U maar nietsdoen! Toen pas kreeg de man interesse voor zijn arbeiders, voor zijn tuin en voor zijn huis. Toen pas ging hij begrijpen, wat er in zijn huis allemaal aan de hand was. Ik heb nog nooit zo'n drukbaasje gezien. Elk ogenblik van de dag was gevuld met denken aan mensen, kleine dingetjes doen; Maar wat meer is: toen die man van zijn harde werk afkwam, toen deed hij pas iets. Voor die tijd had hij wel iets tot stand gebracht, maar het was dodelijk, het was een machine. Hij had een mechanisme geschapen en hield het aan de gang met zijn eigen wilskracht. Werkelijk, als ik in die tijd een karikatuur van de man had moeten maken, dan was het een stoommachine geweest, tjoek, tjoek, tjoek en die moet je maar draaiende houden. Toen hij helemaal rustig werd, had hij tijd om een vogel te voeren, hij keek naar goudvissen in een vijver - die had je toen nog - hij sprak met de kinderen, maar hij was altijd bezig, om iets van een ander te begrijpen, te denken. En toen was ineens die slavendrijver een lieve oude opa geworden die geluk bracht, die harmonie, die sfeer ging brengen. En toen deed hij eigenlijk pas wat. Met al zijn harde werken had hij nooit wat tot stand gebracht, hij was buiten de menselijkheid gebleven. Hij had voor zichzelf weinig bereikt en voor een ander over het algemeen alleen maar condities geschapen, waar die ander dan zelf mee af moest rekenen. En nu werd hij plotseling iemand, die deel had aan een geheel en die daardóór en heus niet alleen in zijn eigen stand of omgeving, begrijp dat heel goed, het ging tot werkelijk de arme luidjes toe en dat betekende wat in die tijd, de mensen begreep, met hen meevoelde en door dat meevoelen eigenlijk veel meer deed dan hij ooit had kunnen doen door ze alleen maar dingen te geven. Hij maakte die mensen als het ware 'menswaardig'. Toen hij doodging zeiden ze: ja, wat heeft die man veel gedaan. En toen kwam er een van het bedrijf en die zei, dat hij zoveel had opgebouwd. Kijk, en dát was nu de grote leugen. Want hij had het bedrijf in stand gehouden, zeker, maar hij had niets menselijks opgebouwd daarmee. En toen hij uitscheid met het bedrijf, die 12½ jaar, 13 jaar bijna, toen hij gewoon geleefd heeft, toen heeft hij het mens-zijn in de mens opgebouwd.

Kijk, dat wilde ik nu alleen maar vertellen. Maar als U nu verder niets te zeggen hebt, dan gaan we er rustig een eind aan maken, want ik kan bezig blijven zo, natuurlijk, maar het heeft weinig zin om te blijven herhalen.

x Die 30 tot 50 minuten, waarin je in opperste concentratie kunt werken, die lijken wat in tegenspraak met het feit, dat als je uiterst geconcentreerd bezig bent, je op een gegeven moment juist in een zekere ontspanning terechtkomt. Ik kan me niet voorstellen, dat op een gegeven moment een kunstenaar, als hij met een boek bezig is, vier, vijf uur aan een stuk, zeer geconcentreerd..

- Maar nu maakt u dus de fout, dat u eer denkt, dat de kunstenaar werkt. De kunstenaar is geconcentreerd, maar zijn werken, dat is eigenlijk helemaal niet 'werken' op dat ogenblik. Als je een schilder bezig ziet, die werkelijk geconcentreerd schildert, wat doet die man? Die doet niets anders, dan zijn gedachten weer-geven. Daarom is het zo belangrijk dat een schilder, hoe hij ook schildert, een goede techniek heeft. want anders blijft het gestuntel. hij moet weten, wat hij kan doen met een penseel, met een paletmes, met de hele rotzooi, dat moet hij weten. Maar dan moet hij als het ware 'gegrepen' worden, hij moet niet meer weten, dat hij bestaat, hij moet alleen bestaan in dat stuk, wat in hem leeft en dat hij daar weergeeft. Wat hij soms dan nog wel eens verifieert aan een model of aan een foto, of wat hij heeft, maar hij moet eigenlijk voortdurend gegrepen blijven.

Dus dat is niet het juiste voorbeeld. Maar ik had het over kantoorwerk, b.v. En wat dat betreft ook over 'fijn' werk, b.v. draaien, in een draaijerij, dat soort dingen. Daar moet je geconcentreerd werken, omdat je aandacht werkelijk volledig bij het werkstuk moet zijn. En dan kun je in die hoogste concentratie ontzettend veel tot stand brengen, veel meer, dan wanneer je het zo'n beetje half werktuigelijk doet. Je moet werkelijk één zijn met hetgeen je doet.

Maar dat kun^{je} inderdaad maar een beperkte tijd volhouden. En wel, omdat de lichamelijke reacties daarop langzaam maar zeker een verslapping van de synapses tengevolge heeft, U reageert te traag. En dat wil dus zeggen- laten we maar een heel eenvoudig voorbeeld nemen - als U heel ingespannen hebt zitten tikken en U bent bezig, nu, laten we eens kijken, 5 bladen in een uur, zoiets, - kan wel - als je nu aan het laatste blad bezig bent, moet U eens kijken, hoeveel tikfouten U méér maakt, vooral door letters bijmaken of letters weglaten, dan in de eerste bladen. De concentratie is gelijk, maar op een gegeven ogenblik kunt U die voortdurend gelijksoortige reactie niet meer vertonen. U zouzt kunnen zeggen: Uw beseffen en Uw handelen lopen niet meer voldoende synchroon. En dáárom hebt u dan ontspanning nodig.

x weet men dit? Uit mijn studie weet ik, dat examens zelden korter dan 2½ uur duren.

- Ik weet niet, of men dit weet. Men zou het moeten weten. Maar als U het mij vraagt, heb ik het gevoel, dat juist de studiewereld voor een heel groot gedeelte eerder op tradities dan op redelijkheid gebaseerd is, ook al pretendeert men juist, de redelijkheid zo sterk te benadrukken. En ik geloof, dat de examentradities daar wel een zeer belangrijk deel van vormen.

Nou, iemand nog wat te zeggen?

x Een meditatie, zou die toch niet langer kunnen duren dan 50 minuten?

- Nou, wanneer U dus bewust mediteert, dan zou ik zelfs zeggen, dat U het moet beperken. Geeneens 50 minuten. Dan zou ik U willen aanraden, het op een half uur te houden. Dat is namelijk de periode, waarin U werkelijk en geconcentreerd kunt mediteren. Maar, het is iets anders, wanneer je van de meditatie overgaat in een contemplatieve toestand, waarbij je dus eigenlijk wég bent helemaal van je wereld. Er zijn verhogingen van alle zintuigelijke bewustzijnsdrempels, er is ook een verlies van tijdsbegrip. Dán kun je dat misschien 5 dagen volhouden. Maar dan is er geen sprake meer van wat je 'bewust mediteren' noemt, dan kom je veel dichter bij iets, wat je een toestand van verrukking zouzt kunnen noemen. Voldoende?

x Is het ook mogelijk, dat iemand, die dus helemaal opgaat in zijn werk en dat met zeer veel plezier doet, dus in feite eigenlijk niet werkt, dat die dan toch plotseling de pijp uitgaat aan een infarct?

- Nou, mag ik...

x Niet dat het een liefheoberijmannetje was. Hij heeft het leven met volle teugen genoten, maar op een gegeven moment was-ie toch gewoon pleite.

- Nou, ik vermoed dan, dat het voor hem een prettige afwisseling is geworden, ..

x Dat is het zeer zeker, daar ben ik van overtuigd.

- Maar laten we dan proberen, om de zaak heel duidelijk te zien. Die infarct zal zeer waarschijnlijk niet ontstaan zijn door de wijze, waarop de mens in, wat anderen als werk beschouwden, zichzelf beleefde. Maar het zal voortgekomen zijn uituit belemmeringen of storingen, die hij veelal niet zou willen aanvaarden daarbij en die mogelijk aanleiding waren tot het zoeken van compensatie, die lichamenlijk ook niet altijd even, hoe zal ik zeggen, ontspannend alleen zijn. En dan kom je dus vanzelf tot een spanning. Maar als U het mij vraagt, dan gaat langzaam maar zeker een groot gedeelte van de wereld in de richting van een hartcollaps. En dat is ook heel begrijpelijk: verkeerdevoeding, overmatige toename van gifbestanddelen; Wanneer we de nederlandse bevolking nemen en we gaan rekenen tegen de norm van 1400 b.v., dan is ongeveer 70% van de nederlandse bevolking suikerziek. Ik noem maar iets. Waarbij ik het dan heb over glucosemeting, die mogelijk zou zijn in de urine, van laten we zeggen, zo'n 0.6% melasse gemiddeld. En dat is veel te veel. Maar dat is werkelijk zo, alleen de meeste mensen weten het niet. Door de hele leefwijze van de mensen in deze tijd krijg je als vanzelf dus een veel grotere belasting van het lichaam. Want als je een lichaam goed wilt onderhouden, dan moet je zorgen, dat je dat op de juiste manier doet. Wie van U denkt er aan, om een dieselmotor op petroleum te laten lopen? Dat is gemakkelijker. 't Kan hoor. Hij loopt zelfs narder, maar hij loopt ook harder uit elkaar. Kijk, dat is nu, wat de meeste mensen met hun lichaam doen.

En laten we eens kijken. Als 't U verveelt, dan zegt U net, hè? Hoeveel koffie drinkt U? Weet U, dat die koffie, die U drinkt, een pepmiddel is? Ja, er zijn veel beroerdere pepmiddelen. Maar weet U ook, dat wanneer U cafeïneconsumptie boven een bepaald percentage per dag komt, dus boven een bepaalde hoeveelheid per dag komt, U daarmee in feite een hele hartziekte mee aan het uitdagen bent?

En wanneer U dan geen sterk hart hebt, nu, dan krijgt U een infarct.

Roken, precies hetzelfde. En roken is een heel verslavend middel, dat weet U ook. Tabak, dat wil zeggen in feite dus, nicotine plus teerproducten, dat zijn dingen, die niet alleen een kick geven, maar het zijn daarnaast ook dingen, die een aantasting betekenen van de ademwegen, van het uithoudingsvermogen en invloed hebben op de bloedsomloop.....(lapsus in de bandopname) Dus dan kan iemand met vol plezier werken en voortdurend koppen koffie slurpen en daar sigaretten bij roken of sigaren en dan toch een collaps krijgen. Dan zeg je: ja, die man heeft zijn werk altijd met volledige inzet gedaan. Ja goed, maar hij heeft voor zijn instrument, waarmee hij het deed, nu niet bepaald goed gezorgd. Maar, wanneer hij het zo had gebruikt, zonder plezier te hebben in zijn werk, dan zou hij er waarschijnlijk veel eerder onderdoor gegaan zijn.

En wat dat betreft, wat managersziekte betreft in deze tijd mag worden opgemerkt, dat de meeste managers zich wél volledig geven in hun werk en er schijnbaar plezier in hebben, maar daarbij niet uitkomen voor de angsten van tekortschieten, die hen voortdurend weer kwellen, zodat ze proberen méér te presteren dan ze in feite redelijk kunnen presteren en dus ver boven de grens van hun eigen mogelijkheden uit zoeken te gaan, terwijl ze daar innerlijk niet harmonisch mee zijn. En uit die gespletenheid komt dan voortijdige veroudering, hartcollaps, maagzweer e.d. voort. Zo, dit was even de kleine medische rubriek.

Nu, had iemand nog wat op het hart? Niemand? Dan wordt het tijd, dat we gaan pauzeren.

Nu moet U eens luisteren. Ik heb misschien schijnbaar niets gedaan. En toch heb ik U een paar dingetjes meegegeven. U moet, tussen twee naakjes, toch eens opletten, of er niet veranderingen zijn gekomen bij iemand, waar U aan gedacht hebt. Verwacht geen wonderen, hè? Het is niet zo, als U denkt: nou moet het ineens morgen helemaal augustus zijn, dat het dan augustus wordt natuurlijk. Maar vooral, wanneer U aan mensen hebt gedacht, dan zult U ontdekken, dat er kleine veranderingen zijn. Let er eens een keer op. Dan heeft U iets geleerd. Dan heeft U geleerd, dat je door schijnbaar niets te doen, vaak méér kunt doen dan door voortdurend gejaagd en gespannen bezig te zijn. Onthoudt dat dus.

En dan denkt U waarschijnlijk: ja, hij heeft een hoop gepraat, maar hij heeft niet gewerkt. Nou, ik heb hard gewerkt, heel hard. Weet U waarom? Omdat ik móest proberen, om voor hetgeen ik tot stand wilde brengen en wilde zeggen, in de meesten van U een voldoende respons te wekken. En, omdat het nogal een beetje verdeeld is, zo, is dat nu hard werken. Maar, ik heb het niet als werken gevoeld. Het heeft mij energie gekost, maar ik heb het graag gedaan, vooral omdat ik een paar heel goede resultaten meende te constateren, toen we in die ontspannen toestand even bezig waren. En voor de rest dacht ik, dat ik U toch een paar dingen had bijgebracht, die op het juiste moment weer naar voren komen. En wat moet ik nu verder nog zeggen? Na de pauze moogt U vragen stellen op elk terrein, ook ten aanzien van het onderwerp. Ik weet niet zeker, of ik er zelf ben, dat moet ik er bij zeggen. Wij hebben het ook een beetje druk, hè? Jullie denken, dat Kissinger druk is met de politiek, maar als je al die ellendige gevoelens en emoties ziet en U kijkt, wat wij er mee te doen hebben, dan hebben wij het soms nog veel drukker. En ja, wij hebben geen vlieg rekening. Dus de mogelijkheid bestaat, dat ik opgeroepen wordt en dat ik dus iets anders moet gaan doen. Maar U kunt dus alle vragen zoveel mogelijk stellen. Ik zal proberen, een lijn open te houden, zodat, wanneer een ander doorkomt, ik toch kan reageren op dit onderwerp. En dan hoop ik, - en laten we het daar dan op houden - dat U allemaal de moeite neemt, om U een klein beetje meer bewust te worden van wat U werkelijk wilt, wat U werkelijk bént. En als U met die harmonieën naar de wereld toe gaat werken, dan bereikt U veel meer, dan U voor U zelf mogelijk achtte. Bedankt voor de aandacht. Goeden avond.

D I S C U S S I E

Goeden avond, vrienden,

Ik mag van U de vragen beantwoorden, voor zover zij niet in zuiver persoonlijke sfeer gesteld zijn. En ik zou graag willen beginnen met hetgeen schriftelijk is binnengekomen.

x Professor Huyper heeft, in ons landje met zijn traditioneel arbeidsethos, het nodige stof doen opwaaien door te zeggen, dat elke volwassen Nederlander recht heeft op een minimumloon; of hij of zij nu wel of niet wil werken. Graag Uw visie.

• Mijn visie is deze: ik geloof, dat een mens het recht heeft om te leven, zoals hij zelve dit juist en goed acht, mits hij dit niet doet ten koste van anderen. Indien dus iemand een minimum inkomen gegarandeerd zou kunnen krijgen zonder dat hiermede de eigen vrijheden en mogelijkheden van anderen beperkt worden, zo zou ik daar zeer voor zijn. Is dit een voldoende antwoord?

x Ja, ergens wel, maar aan de andere kant ontkent U het dan eigenlijk al, wanneer U zegt, tot op het moment, dat hij de ander niet benadeelt. Want veel mensen voelen ook vanuit dat ethos, dat zij als het ware moeten werken voor die ander, want, of er nu gewerkt wordt of niet, voor een bepaald gedeelte wordt toch geprofiteerd van wat de ander met zijn financiën tot stand brengt, bij voorbeeld het onderwijs, de wegen.

- Wel, ik geloof niet, dat je een ander werkelijk in zijn financiën kunt schaden. Want zolang een mens achter geld aanjaagt, vergeet hij zijn geluk. Velen vinden eerst hun geluk, wanneer zij aanvaarden, dat zij hun geld verliezen.

x Jawel, maar de maatschappij accepteren en er tegelijkertijd op teren, je moet toch een bepaald stuk verantwoordelijkheid op je nemen, omdat je gewoon in die maatschappij ook leeft. Anders splits je jezelf, als je aan de ene kant erop wilt teren en met jezelf bezig wilt zijn, wat niet fout hoeft te zijn, maar dat wel binnen die maatschappij met haar voorrechten en allerlei dingen wilt doen.

- U vraagt mij mijn mening. Mag ik deze dan als volgt uitdrukken: Wanneer al degenen, die overbodige en nutteloze bezigheden hebben tegen goede betaling in Uw land zouden overgaan tot productieve arbeid tegen diezelfde betaling, zou het mogelijk zijn, zonder dat iemand er armer van wordt, ongeveer een derde van Uw volk een minimumloon te garanderen, zonder dat daar productieve arbeid tegenover staat. Of, indien U mij toestaat het nog korter samen te vatten - maar ik geef toe, ik ben niet wijs in de wegen van uw westerse wereld - dan zou ik willen zeggen: in Uw wereld maakt men werk, opdat een ieder kan werken. Maar voor mij is arbeid datgene, wat men gebruikt, om het noodzakelijke te verrichten. Het standpunt van Uw maatschappij is mijns inziens verkeerd. Volgende vraag.

x Kan astrologie een hulpmiddel zijn op de manier van, zoals een keer omschreven is: de tweede werkelijkheid in ~~xx~~ praktijk. Dit naar aanleiding van Uw opmerkingen, dat astrologie gebaseerd is op willekeurige gegevens, maar een goed middel tot zelfkennis?

- Ik heb geleerd in mijn land, waar wij meer dan U geloven aan de dwingende macht van de sterren. Een mens, die verstandig is, neemt een regenscherm mee, wanneer hij verwacht, dat het kan regenen. Een mens, die verstandig is, neemt geen belangrijke beslissingen in een periode, waarin hij verwacht, dat hij geneigd zal zijn tot allehand misvattingen en verkeerde conclusies. De astrologie kan daarbij ongetwijfeld van groot belang zijn. Maar indien U mij vraagt, of deze astrologie gezien moet worden als wetenschap, zo kan ik zeggen: er zijn wetenschappen van de geest, die niet rationeel en redelijk zijn, ongeacht het feit, dat zij trachten zich als zodanig voor te doen. Ik meen, dat astrologie in dit opzicht ongeveer gelijk komt aan bijvoorbeeld theologie en, in zekeren zin ook aan bepaalde vormen van moderne psychologie. Is dit voldoende?

x U zegt: van bepaalde vormen van moderne psychologie. Onder andere de psychoanalyse?

- Inderdaad. Een psychoanalyse is als iemand, die zand zeeft en op grond van de steentjes, die in de sifft blijven hangen, het aantal korrels tracht te bepalen, dat door de sifft heen is gegaan.

x Laatste vraag: Brinsley le Poer Trench maakt in zijn boek "The Sky People" een scherp onderscheid tussen de aardbewoners, die in Genesis I : 27 door de Elohim werden geschapen en diegenen, die in Genesis II : 7 door Jahwe uit aarde werden geformeerd. Hij noemt de eerste Adam-1, de anderen Adam-2. De huidige mens zou een kruising zijn van die twee, waarbij o.a. een van de kenmerken zou zijn, dat Adam-1-dominanten wél en Adam-2-dominanten niét telepathisch zouden zijn. De Adam-2 zouden nu geleidelijk aan aan het uitsterven zijn.

- Ik neem dit graag als kennisgeving aan. De opmerking: Adam-1, Adam-2 brengt mij de vraag naar voren, of wij hier niet te maken hebben met de westerlijke behoefte om onderscheidene typen afzonderlijk te nummereren, zonder daarbij de essentie van gelijkheid in deze typen te erkennen.

Daarom zouden wij nu misschien aan Adam-1000 of Adam -2000 moeten zijn, want, wanneer wij uitgaan van hetgeen in de Bijbel gesteld wordt, hetgeen n.i. thuisbehoort in dezelfde symbolische wereld als b.v. het 'karnen van de wereldzeeën' door Indra, dan hebben wij zeker te maken met een vorm van mens, die nog niet 'sapiëns' is. Bovendien, als wij Uw Bijbel moeten volgen, wordt deze door Jahwe geschapen mens beschouwd als een wezen, dat niet alleen op de wereld is, want, wanneer zijn zoon wegvlucht na zijn broeder vermoord te hebben - dit doet mij inderdaad denken aan homo-sapiëns - dan vlucht hij naar een vreemd volk. Zouden er dan twee adamietische mensen zijn geweest. Het wordt wat raadselachtig.

Ik vind ook, dat je dit onderscheid anders moet stellen, zeker, wanneer het gaat op grond van telepathie. Ik stel: elke mens is in wezen telepathisch begaafd. Bij zeer vele mensen is echter in de ontwikkeling de mogelijkheid niet ontstaan, de ontvangen impuls om te zetten in denkwaarden. Zij wordt gemeenlijk omgezet in gevoelswaarden. Wanneer dit het geval is, zouden wij inderdaad moeten stellen, dat mensen met een meer bewust telepathische begaafdheid toenemen.

Ik wil hierbij, indien U mij toestaat, nog een enkele opmerking meer plaatsen. De praktijk wijst uit, dat kinderen in de eerste jaren van hun leven, ongeveer tot hun zevende of achtste levensjaar, telepathisch redelijk goed begaafd zijn, en dat de doorsnee in staat is om telepathische beelden te ontvangen en op grond daarvan keuzen te reproducieren. Ik verwijs U naar de proefnemingen van Rhine in dit opzicht. Dit houdt in, dat de doorsnee-mens dus inderdaad een telepathische mogelijkheid heeft, maar dat hij door de verkeerde scholing, die hij in zijn wereld ontvangt en het niet voor dergelijke gaven juiste milieu, waarin hij moet leven, het gebruik van die gaven voor een groot gedeelte van zijn leven zal ontberen. Hetwelk impliceert, dat Adam-1 dus kennelijk de jonge Adam-2 is. En wanneer wij dit geconstateerd hebben, zouden wij een stap verder moeten gaan en zeggen: wanneer Adam-2 zijn belemmeringen verliest, zal hij niet worden tot de spontaan reagerende Adam-1, maar tot het type - U ziet, ik pas mij aan de westerse naamgeving aan - Adam-3, waarin een bewuste en beheersbare telepathische tendens steeds sterker kenbaar wordt. Is dit voldoende?

x Ja, dank u.

- Heeft iemand van U verder nog vragen te stellen?

x Ja, zou ik U mogen vragen: zoudt U iets willen vertellen over de ascese van het lichaam?

- Wanneer een lichaam voortdurend overvoerd wordt met de prikkelingen van een overdadig stoffelijk bestaan, zal het de geest beheersen. De geest zal niet meer in staat zijn, zich tegen de voortdurend opkomende lust, behoefte- en onbehagengevoelens van het lichaam te verzetten. Het is dus nodig, het lichaam te leren beheersen. Juist wanneer wij het lichaam slechts het noodzakelijke geven zal het voor ons een goed voertuig zijn. Daarnaast kunnen wij ons ten doel stellen de functies van het lichaam met onze wil te beheersen. Wij komen dan de richting uit van de Hatha-Yoga en bepaalde vormen van fakirisme. Hierdoor kunnen wij inderdaad het lichaam tot een beter voertuig maken. Maar zodra wij de neiging tot beheersing van het lichaam overdrijven, zal de beheersing van ons lichaam ons doel worden. En daarmee zijn wij evenzeer aan lichamelijke gebonden als degeen, die zich niet beperkt. Daarom zou ik een te ver gaande askese willen afraden, maar willen pleiten voor een beperking, of misschien zoudt U zeggen: harding van het lichaam, om met minimale bestaansmiddelen tot een gezond en evenwichtig bestaan te komen. Daarbij raad ik aan, zeker ook ademhaling en spiergebruik te leren beheersen, mits men deze beheersing als middel beschouwt en niet als doel. Is dit voldoende?

x Hoe denkt U over Tai-Chi leefwijze?

- Ik geloof, dat de westerse mens te ver is afgedwaald van de weg van de zuivere geest om in staat te zijn de beperkingen te verdragen, die vele systemen, en niet alleen de door U genoemde, de mens zouden opleggen. Ik geloof, dat de westerse mens bij voorbeeld niet in staat is tot een volledig juiste beoefening van bepaalde soorten van Yoga. Ik geloof, dat de westerse mens niet in staat is om de juiste mentaliteit op te brengen zelfs maar, die voor bepaalde oosterse vechtechnieken noodzakelijk is. Daarom meen ik, dat hij uit zal moeten gaan van zichzelf en in een beperking van zijn behoeften en een activering van zijn geestelijke mogelijkheden zal moeten streven, niet naar een zich aanklevende van oude systemen, maar aan het vinden van een nieuwe innerlijke uitdrukkingmogelijkheid, vergroting van eigen receptiviteit en daarnaast toenemende beheersing van zijn lichaam.

Hij zal dan niet slechts de oude systemen kunnen overnemen, maar hij zal ze kunnen vernieuwen, omdat hij door zijn kennis en inzicht op materieel terrein zeer veel kan toevoegen aan de oude geesteswetenschappen. Vergeef mij, dat ik U op deze wijze en wat uitvoeriger geachtwoord heb.

x Ligt voor de westerse mens niet veel eerder de mogelijkheid in de ratio, in de Raya-Yoga?

- Ik geloof, dat de westerse mens de weg van de ratio niet kan volgen, omdat hij de ratio heeft verneven tot zijn godheid en zo een steeds grotere afstand schept tussen de inhoud van zijn redelijkheid en de feitelijkheid van zijn gedragingen. Ik zou hem meer de Karma-Yoga willen aanbevelen.

x Kan daarbij de Vipasana meditatie gebruikt worden?

- Zij kan daarbij gebruikt worden, mits ge een goede leraar hebt. Maar Karma-Yoga is, simpel gezegd, dit: het leren beheerst aanvaarden van alle omstandigheden gedurende alle tijden en zich volledig bewust zijn van het feit, dat dit een noodlot is, dat zich uitdrukt, zodat men niet onderworpen is aan de feitelijke gebeurtenissen, maar aan de intenties, waarmee men die gebeurtenissen verandert, zover dit mogelijk is.

x Kunt U dat laatste nog eens verduidelijken?

x Heb je daar een leraar bij nodig?

- Voor het Karma-Yoga zelf in de simpele vorm, door mij uitgedrukt, kan men tot een zekere zelfscholing komen. Zodra men verder wil gaan met meditatietechnieken en vooral ook met het betreden van andere werelden daarbij, heeft men een zeer goede en betrouwbare leraar daarbij nodig, die ook persoonlijke hulp kan geven. Vooral omdat men bepaalde werelden eerst moet leren kennen en betreden mét hulp voor men zich in volgende fasen daarin zonder hulp vrijelijk en bewust kan bewegen. En zo de totaliteit van eigen wezen en de samenhangen daarvan met eigen lot beter kan herkennen. Daarmee heb ik, vriend, geloof ik, ook iets verduidelijkt verder voor U. Zo niet...?

x Zitten wij niet vol met begrippen, die wij niet juist omschrijven? Om er nu een te noemen: wat is er niet een enorme verwarring omtrent het woord 'ziel', 'psyche' en wat je zo hier waarneemt. En ik geloof, dat we daardoor onverstaanbaar zijn voor elkaar. En dat heeft enorme gevolgen daardoor

- U hebt in zekeren zin gelijk. En toch, indien men de woorden hanteert, zoals zij zijn, zijn zij duidelijk. 'Ziel' is 'kern'. Wat kan een ziel anders zijn dan de kern van het wezen. Wat kan de kern van het wezen anders zijn dan Brahman's adem, waardoor leven mogelijk wordt. 'Geest'? Geest is bewustzijn, is besef, is wezen. Wat kan geest anders zijn dan het besef, dat deze kern in ons heeft verzameld en waardoor het komt tot een zich uitdrukken als ego tegenover de totaliteit, waaruit het ontstaan is en waarbij het behoort. Als we zeggen 'psyché', dan spreekt men in wezen over het gehele complex van ziel, geest en de mentale werelden, waarbij het onderbewustzijn, bewustzijn, het bovenbewustzijn, waardoor de mensen elkaar beïnvloeden zijn ingerekend. En zelfs bepaalde karakteristieken van het lichaam, die voor het bewustzijnsproces conditionerend zijn, mee bevat worden.

Wanneer men dus uitgaat van de betekenis van de woorden 'per se', dan is men wel duidelijk. Maar de meeste mensen trachten een woord te maken tot het voertuig van hún speciale geloof en ontnemen het daarmee een eigen betekenis. En wanneer ze het dán gebruiken, verstaan de mensen elkaar niet. Wanneer ik U zeg, dat democratieën in deze wereld niet mogelijk zijn, dan zullen velen ongetwijfeld verstoord zijn en menen, dat ik een onjuistheid heb gezegd. Toch is het waar. Want, een democratie is een regering van het volk dóór het volk, en niet door vertegenwoordigers van het volk. Dit is alleen mogelijk in kleine gemeenschappen, nimmer in een natie, zelfs niet, wanneer ze zo beperkt is als de uwe b.v.

x Mag ik even terugkomen op wat U zegt van Karma-Yoga. Als ik het goed geïnterpreteerd heb, hebt U gezegd: je lot ligt vast, niet je reactie erop. Leer je reactie erop te beheersen.

- Dat is niet geheel juist. Het gebeuren ligt vast.

x Ja goed, het gebeuren.

- Dat is dus in de Karma-Yoga. Dus geen feitelijke toestanden, er zijn veranderlijke waarden en omdat wij een keuze element bezitten, waardoor wij ons op andere lotslijnen kunnen bewegen. Maar men kan zeggen, dat elke lotslijn, waarop men zich bevindt, een groot aantal conditionerende invloeden omvat, waardoor het praktisch niet mogelijk is, tot een volledig vrije uiting te komen. Tenzij men een keuze maakt, waardoor men zich buiten dit lot plaatst en daarmee een nieuwe lotsverbondenheid aanvaardt.

Dus dat moet je vooropstellen. Maar dan kun je inderdaad zeggen: Karma-Yoga gaat uit van het standpunt, dat alle gebeuren bestaat uit en kan worden uitgedrukt in wetten van evenwicht en oorzaak en gevolg. Deze wetten zijn albeheersend en onontkoombaar. Het ego, dat dit beseft, aanvaardt het geheel van het gebeuren als het resultaat van een verleden, waarin slechts door eigen intentie een betekenis kan worden gegeven van afwijkende of bevestigende aard voor de toekomst. Maar dit is slechts één van de punten van het werkelijke Karma-Yoga. Voldoende?

x Ja.

- Wil nog iemand van U een vraag stellen, anders wil ik overgaan tot het be-
sluiten van de bijeenkomst.

x Ik vermoed, dat U op aarde Oosterling was. Wat is dan voor U dan, waar-
schijnlijk als Buddhist, de waarde van het Christendom?

- Bedoelt U de leer, of de praktijk?

De leer is een vlam van het vuur der waarheid, dat meerdere vlammen voort-
brengt. De praktijk is de eigenwaan van mensen, die op grond van een vonk, die
ééns gegloeid heeft, menen, zich nu heersers van alle vuur te mogen voelen.

Indien U mij toestaat, nu te besluiten, zou ik U willen voorstellen om mij
een paar woorden te geven, waarop ik, uit den aard der zaak op mijn wijze, zal
trachten te improviseren.

x Eenzaamheid, karma, extase.

- U hebt mij vele en grote mogelijkheden gegeven.

Ik vaar in het Niet
Stem verklinkt ongehoord
Niets is, en toch moet ik zijn
Wáár is het vuur, dat licht kan worden?
Wáár is de stem, die antwoordt, het oor, dat hoort?
Wáár is bewustzijn, om mijn bestaan te delen?

Geef mij een oor, dat hoort
Geef mij een stem, die klinkt
Geef mij een Licht, dat duisternis doorbreekt

Wanneer door 'n mantel van duisternis
Uiteindelijk één lichtstraal breekt
Wanneer mijn wezen wordt gevangen in gloed
En antwoord klinkt op lang verklonken kreet
Dan voel ik mij bewust,
Ik weet, ik ben niet meer alleen
Ik wordt door licht gedragen
Het noodlot is voorbij!

Bloei lelie, chrysantheem
Roem Uw glans
Maan, speel het oude lied,
Zon, weef een krans van goud
Voorwaar, bevrijd ben ik
Uw antwoord klinkt op wat ik zeg
Mijn oog weer aanschouwen kan, wat leeft
En 't zijn, dat 't somber noodlot weeft
gestorven is, waar ik herboren ben
Tot waar en lichtend Zijn.

Goeden avond.